

ביצה פרק ראשון ביצה

ה.

עין משפט
גד מצוה

(א) ר"ה ל"ג (ב) גמרות ה' :
 (ג) וי"א (ד) וי"א (ה) וי"א :
 (ו) וי"א (ז) וי"א (ח) וי"א :
 (ט) וי"א (י) וי"א :
 (יא) וי"א (יב) וי"א :
 (יג) וי"א (יד) וי"א :
 (טו) וי"א (טז) וי"א :
 (יז) וי"א (יח) וי"א :
 (יט) וי"א (כ) וי"א :
 (כא) וי"א (כב) וי"א :
 (כג) וי"א (כד) וי"א :
 (כה) וי"א (כו) וי"א :
 (כז) וי"א (כח) וי"א :
 (כט) וי"א (ל) וי"א :

ל"ה א ב מ"י פ"ג מהל'
 קידוש החדש הלכה
 כ"י
 ל"ז ב מ"י פ"ג מהלכות
 מחרים הלכה כ'
 ל"ז ד ה מ"י פ"ט מהל'
 מעשר ע"י הלכה ה'
 (ו) פ"ג מהלכות מחרים
 הלכה כ' ודל"ז וי"א פ"ג
 פ"ג ע"י (ל) וי"א :

רבינו חננאל

אמר רבה מתקנה שהתקין
 רבן יוחנן בן זכאי,
 שיהו סבלין ערות החושב
 כל היום, ביצה מתורת,
 דהא כשתי קרושות הן,
 נאיל אביי הוא רב
 ושמואל דאמרי תרייתו
 ביצה אסורה, ואסיקנא
 לא קשיא הא לן הוא
 להו, כלומר לכני איי
 שהתקין לרן רבן יוחנן
 בן זכאי להיות סבלין
 ערות החושב כל היום
 (הביצה) (מתורה), ולבני
 בכל הביצה אסורה, ורב
 יוסף אמר אף לכני בכל
 הירצון אסורה, כ"ט ספרי
 שלא נמנו עליה בית דין
 האחריות להן, וקיימא לן
 כל דבר שנטמא באיסור,
 צריך מנין אחר להיתיר,
 מרובי הדי נכונים וגו',
 הלא ידענו שאחר ג' ימים
 מותר, למה כחה לן ק"י
 אסור להם שיבוי להם
 לאהליבם, אלא ללמד
 שכל דבר שנטמא על פי
 בית דין אינו מותר עד
 שיתיר בכני בית דין,
 ואם תאמר לא בא ספרי,
 זה שבויר לם לאהליבם,
 אלא ללמד קביעות עונה,
 כלומר שיתיר לחת לה
 עונה, הנה ספק אחר
 כתיב השפור לם עלות
 בהר וגו', וכתיב בלחות
 האחריות ואיש אל יעלה
 עמך וגם איש אל ירא
 וגו', לאו סבלין שמוטרו
 היה לעלות בהר משה
 ששהלך השנייה מנו,
 במשך היובל ההם יעלו
 בהר למה לי, אלא
 להיתר עליית ההר על
 פי האסורה, ואם תאמר
 איסור ביצה מדרבנן היא
 ולא בענין כולי האי, הרי
 כרם שאיסור פריותו חזן
 לירושלים תקנה דרבנן
 היא, ואסור לו תלמידי
 לר' אליעזר כבר נמנו
 חבירי והתירו דבמנו
 בכל מקום, טעמא דבמנו
 הא לא נמנו לעולם
 באיסורן עמב ואפי'
 דהיא תקנה דרבנן כו'.

(ה) נראה דהסרי וי"א.

ונתקלקלו הלויים בשיר. נשיר של זין הערבים מיירי שאמרו
 שיר של חול שלא היו סבורים שיבאו עדים איתו
 יום ונהגו איתו יום חול וכשאלו לאחר המנחה נמלא שהוא קדש
 אבל אינו אומר נשיר של שמירת שאמרו של חול נצמד של שמירת
 שהרי אפילו בלא קודם הקרבת תמיד
 של שמירת היו אומרים שיר של חול
 כדלמריין ג"ה (דף ל' וספ' לפי
 שרוב השנים לא היו ממתינין כל כך
 לנא והקשה ר' פנח והאיכא קלוקל
 גבי מוספין ואמאי לא חשו אלא על
 ענדת התמיד דכשאלו עדים שני
 המנחה ולמעלה ככר הקריבו התמיד
 א' וא"כ אינו יכולין להקריב המוספין
 דכמידי והקטיר עליה חלני השלמים
 ודרשין (וימא דף ג'.) עליה השלם
 כל הקרנות כולן שאין קרבן קרב
 לאתריה וצריך דלפילו לא בלאו עד
 לאחר הקרבת התמיד מכל מקום
 המוספין קרינן דהיכא דלא אפשר
 שאני מידי דהוי אמוחקר ספורים
 גע"פ שמינא ספרתו לאחר הקרבת
 התמיד של זין הערבים ואוכל פסחו
 בערב והכי אמרינן גפי' תמיד נשחט
 (פסחים נ"ט. וספ') ויעוד י"ל דלמי עשה
 דריס ודמי עשה דהשלמה לאחר עדים
 דלמיט טפי עשי אמרינן תמיד
 נשחט (ג"י ספ') דלמי עשה דפסק
 דענטו כרת ודמי עשה דהשלמה דלמי
 ענטו כרת ויש מפרשי' דמיעקרא אימי
 התמיד ומתנו אס לא בלאו עדים
 יהא תמיד ואס יבאו יהא מן המוספין
 ואפי"כ יבאו אלא התמיד ושאר קרנות
 ולא נהירא דליכא נבדילא התם
 דלמרו שיר של חול עס תמיד של

זין הערבים: הא לן והא להו. לכני איי
 החדש על פי הראיה ואין עושין אלא יום אחד ופעמים עושין שנים
 כשאלו עדים מן המנחה ולמעלה ואשתי בשביל תקנת רבן יוחנן בן
 זכאי ואין עושין אלא יום אחד אף כשאלו עדים מן המנחה ולמעלה
 ואפילו כשהיו עושין שני ימים כגון שלא בלאו עדים הרי הוא מחמת
 ספק והרי הן שתי קדושות לפי שאין זה מחמת המנהג לפיכך היתה
 מותרת להן אבל לכני מזה לארץ אסור שהרי עדיין הם עושין שני
 ימים כשהיו עושין שני ימים כגון שלא בלאו עדים הרי הוא מחמת
 לעשות שני ימים ולא פסקו בשום פעם לעשות יום אחד עדיין הם
 עומדין באיסורן ליהותן כיום ארץ דלא ימא דמחמת ספק הן
 עושין דאין יודעין אס בלאו עדים אס לאו אלא מחמת המנהג הן
 עושין כיון דלא נשתנה להן המנהג ואפי"כ יוסי דלמרו בעירובין
 (דף ג' וספ') גבי שני ימים של ר"ה נולדה בראשון אסורה בשני והא
 ר' יוסי בא"י היה לאחר מורבין וא"כ שתי קדושות הן ואמאי בילה
 נפקא מינה מאי דהוה ובי תימא דהיינו לאחר מורבין והא דביצה
 אסורה היינו לכני בכל דלדידהו קדושה אחת הן זה אינו דר' יוסי
 מא"י ונקט מילתא בשביל בכל וי"ל דלעול ר' יוסי מקודם מורבין
 קאמר ואין להקשות מאי דהוה היה הואיל ואשמעינן פסק דגם עמה
 שייך לאחר מורבין לכני בכל:

בל דבר שבבטני צריך ענין אחר דהתירו. יש שהיו רוצין לומר
 מכאן דאותן חרמות שעושין לומן עד פסק או עד זמן אחר דכי
 יגיע זמן צריך מנין להחיר את החרם אפי"כ עשיר הזמן דהא הרי
 הכא דהקב"ה אסר להם תשמיש בשביל מתן תורה וממילא ידעינן
 דלאחר שלשה ימים נתנה תורה דמותרין ואפי"כ החיר להם ולא
 היא דהכא אין כאן שום זמן דקרא דהוי נכונים לשלש ימים וגו'
 (שמות י"ט) הזמינו עלמכם לדבר שיהיה לסוף שלשת ימים דאם כתיב
 חתיב הכי שמע מינה גבי תשמיש צריך להחיר משום דכתיב אל תגשו אל אשה וגו' דמשמע עולמית כי היכי דאסר להם קודם מתן תורה
 שלשת ימים אבל חרמות שאשמין לומן מרי עבר הזמן ממילא עבר ואין צריך היסור: (וי"ט) מוספין סנהדרין נט: ד"ה לבל דברן:

ונתקלקלו הלויים בשיר התקינו שלא יא
 מקבלים את העדים אלא עד המנחה ואם באו
 עדים מן המנחה ולמעלה נוהגין אותו היום
 קדש ולמחר קדש אמר רבה מתקנת רבן
 יוחנן בן זכאי ואילך ביצה מותרת דתנן
 ב"ב משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן
 זכאי שיהו מקבלין עדות החדש כל היום א"ל
 אביי והא רב ושמואל דאמרי תרויהו ביצה
 אסורה א"ל אמינא לך אנא רבן יוחנן בן זכאי
 ואת אמרת לי רב ושמואל ולרב ושמואל
 קשיא מתניתין לא קשיא ה"ה לן והא להו
 ורב יוסף אמר אף מתקנת רבן יוחנן בן זכאי
 ואילך ביצה אסורה מ"ט הוי דבר להחירו
 וי"ב כל דבר שבבטני צריך מנין אחר להחירו
 אמר רב יוסף מנא אמינא לן דכתיב י"לך
 אמור להם שובו לכם לאהליכם ואומר
 ב"ב משוך היובל המה יעלו בהר (והניא)
 ב"ב רבעי היה עולה לירושלים מהלך יום
 אחד לכל צד וזו היא תחומה (עלת) מן
 (הצפון) ועקרבת מן (הדרום) לוד מן
 המערב וירדן מן המזרח ואמר עולא ואיתימא
 רבה בר בר חנה א"ר יוחנן מה טעם רבי
 לעטר שוקי ירושלים בפירות והניא ב"ב רבעי
 היה לו לר' אליעזר במזרח לוד בצד כפר טבי
 ובקש

מנייהו חול: ולרב ושמואל קשיא
 מנייהו. דקמני דבר ליושנו: הא לן והא להו. לכני איי
 שעושין יום אחד מותרת אבל לדריין בני גולה אסורה שהרי עדיין אנו
 עושין שני ימים ועודנו כנחמילה מפני אותה תקנה ראשונה לא מפני
 ספק הלך והואיל ולא פסקו מאללנו משהחלטו אין להקל ולומר אין
 מנהגנו זה מפני תקנה ראשונה אלא מפני הספק ובינה מותרת אין
 לא אמרינן דכיון דלא פסקה אותה תקנה מאללנו שנה אחת לעשות
 יום אחד עדיין באיסורנו הראשונה עמדין כיוסא ארץ: הוי
 דבר שבבטני. ביצה זו נאסרת בקצון חכמים שנמנו וגמרו לעשותן
 שני ימים קדושה אחת אס לא בלאו עדים לפני המנחה וכל העושין
 שני ימים מחמת כן עשו שמה לא בלאו עדים לבית דין קודם המנחה:
 לריך מנין אחר. שימנו לך וימירוהו. ולקמנ' פרימין ביצה מי אסרה
 במנין והלא לא נמנו אלא על קבלת עדות ובהוהו מור ז' רבן
 יוחנן והמירו: מנא אמינא לה. דכל דבר הנאסר במנין צריך מנין
 אחר להחירו ואפילו אירע דבר שאתה יכול להורות בו היתר ולומר
 אין תקנת מנין הראשון עומדת כי הכא אפילו הכי אסור עד
 שימירוהו בפירות בקצון חכמים: לך אמור להם. לקמנ' מפרש לה
 הכי יליף: ואומר במשך היובל. לקמנ' מפרש: ומניא. מני דלריך
 מנין אחר להחירו: כרס רבעי. שאמרה תורה קדש הלולים (ויקרא י"ט)
 וגמרינן קדש קדש מעשר שני דכתיב ביה קדש וכל מעשר הארץ
 מורע הארץ מפרי העץ וגו' (שם כ) שצריך להעלות הפירות
 לירושלים או לפדותן ולהעלות הדמים לירושלים ותקנו חכמים במהלך
 יום אחד לכל ג' שלא יפדוהו אלא הפירות עלמנן יעלם ויאכלם
 עס כדמפרש לקמן כדי לעטר שוקי ירושלים בפירות: במורה לר'.
 היינו בין לוד לירושלים בתוך מהלך יום דהא אמרינן לוד בתוך מהלך
 יום מן המערב נמלא מורחה בין לוד לירושלים. כפי"ד מברכי' (ברכות
 דף לה.) יש פלוגמא חד תני נטע רבעי וחד תני כרס רבעי:
 להפקירו

היו נכונים שלשת ימים בלא למ"ד של שלשת ימים הייתי מוכיח
 חתיב הכי שמע מינה גבי תשמיש צריך להחיר משום דכתיב אל תגשו אל אשה וגו' דמשמע עולמית כי היכי דאסר להם קודם מתן תורה
 שלשת ימים אבל חרמות שאשמין לומן מרי עבר הזמן ממילא עבר ואין צריך היסור: (וי"ט) מוספין סנהדרין נט: ד"ה לבל דברן: